

Huvudman

Orust kommun
kommun@orust.se

Ärendet

Tillsyn av grundskola vid Henåns skola 4–6 i Orust kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Orust kommun att senast den **2025-06-13** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning i svenska som andraspråk, erbjuda extra studietid i direkt anslutning till skoldagen, studiehandledning på modersmålet, arbetet mot kränkande behandling samt att utreda elevers ordningsstörande beteende. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Orust kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Orust kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning i svenska som andraspråk

1. Se till att elever, som av rektorn bedömts vara i behov av svenska som andraspråk, erbjuds sådan undervisning utifrån kursplanen för ämnet svenska som andraspråk. Inkom med en redogörelse i vilken det framgår att huvudmannen har säkerställt att elever som bedömts vara i behov av

undervisning i svenska som andraspråk ges undervisning enligt ämnets kursplan (5 kap. 14 § skolförordningen [2011:185]).

Extra studietid

2. Se till att eleverna erbjuds att delta i undervisning i form av extra studietid, minst två timmar per vecka, i direkt anslutning till skoldagen (10 kap. 5a § skollagen).

Studiehandledning på modersmål

3. Se till att studiehandledning ges till de elever som behöver det. Huvudmannen ska redovisa hur elevens behov av studiehandling på somaliska har tillgodosetts, eller för det fall det fortfarande inte lyckats, redogöra för de ansträngningar som har vidtagits av huvudmannen och som planeras att vidtas för att kunna erbjuda eleven studiehandledning på modersmålet (5 kap. 4 § skolförordningen).

Arbetet mot kränkande behandling

4. Se till att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler det till rektorn. Rektorn ska i sin tur anmäla händelsen till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna. Huvudmannen ska dokumentera hur många anmälningar som kommit in under perioden 2025-03-18 - 2025-06-09. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 10 § skollagen).
5. Se till att, i de fall huvudmannens utredning utmynnar i en konstaterad kränkning, vidtas de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra framtida kränkande behandling. Huvudmannen ska redovisa uppgifter om när utredningarna påbörjats och vad de resulterat i samt vilka åtgärder som vidtagits (6 kap. 10 § skollagen).

Utreda ordningsstörande beteende

6. Se till att rektorn skapar rutiner för genomförande av utredning om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Rutinerna ska omfatta utformande av åtgärder som ska genomföras för att få eleven att ändra sitt beteende. Rutinerna ska även behandla dokumentation och hur samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många sådana utredningar som startats under perioden 2025-03-18 – 2025-06-09. Denna dokumentation och de skriftliga rutinerna ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

7. Rektorn ska se till att de åtgärder som utarbetats vid en utredning enligt 5 kap. 9 § skollagen genomförs, i syfte att få eleven att ändra sitt beteende. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 10 § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att endast lärare med lärarlegitimation anställs utan tidsbegränsning, arbetet med elevers frånvaro samt förebyggande arbete för trygghet och studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till: Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:5066) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Henåns skola 4–6 i Orust kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Henåns skola 4–6 följer gällande bestämmelser om undervisning i svenska som andraspråk, extra studietid, studiehandledning på modersmål, anställning av lärare, arbetet med elevers trygghet och kränkande behandling, frånvaro samt utredning av elevers ordningsstörande beteende.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 och 13 november 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. frånvarostatistik, utredningar vid kränkande behandling och skolenhetens plan mot kränkande behandling. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap.

8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning i svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att det finns elever i årskurs 5 och 6 som inte får undervisning enligt kursplanen för ämnet svenska som andraspråk, utan undervisas i ämnet svenska. Enligt lärare är det cirka tio elever men enligt rektorn är det åtta elever. Lärare, elevhälsan och rektorn berättar att eleverna under några veckor i början av höstterminen fick undervisning i svenska som andraspråk, men den undervisande läraren har därefter fått användas för annan undervisning. Eleverna har därför undervisning med sina respektive klasser, i ämnet svenska. Det finns enligt lärarna inte någon separat planering som är anpassad för eleverna som ska undervisas i svenska som andraspråk. Rektorn säger att eleverna ska få undervisning i svenska som andraspråk men hon vet inte när det kan påbörjas.

Rättslig reglering

Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för

1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål
2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och
3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare

Rektorn fattar beslut om undervisning i svenska som andraspråk för en elev (5 kap. 14 § skolförordningen).

Undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska.

Svenska som andraspråk får därutöver anordnas

1. som språkval i grundskolan och specialskolan,
2. som elevens val, eller
3. inom ramen för skolans val (5 kap. 15 § skolförordningen).

I kursplanen för ämnet svenska som andraspråk framgår att undervisningen ska utgå från ett andraspråksperspektiv och det centrala innehåll som undervisning i ämnet ska behandla (Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) del 5).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns elever som av rektorn bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk som inte får undervisning enligt rätt kursplan. Eleverna får i stället undervisning i ämnet svenska som följer en annan kursplan som inte har ett andraspråksperspektiv. Trots att rektorn bedömt att eleverna har behov av, och rätt till, undervisning i ämnet svenska som andraspråk erbjuds eleverna inte undervisning i ämnet. Detta är en brist.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av information som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen framgår att eleverna erbjuds extra studietid vid tre olika tillfällen per vecka; tisdagar och torsdagar 7.45 – 8.20, samt onsdagar 16.00 – 17.00. Av elevernas scheman framgår att samtliga klasser slutar 14.40 på onsdagar.

Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att eleverna erbjuds extra studietid men att tiderna för skolskjuts gör det svårt för de elever som åker skolskjuts till och från skolan att delta. Rektorn uppger att skolskjutsarna kommer till skolan mellan 8.00 och 8.30 på morgonen samt att sista skolskjutsen från skolan går 15.50. Det innebär enligt lärarna, elevhälsan och rektorn att elevernas vårdnadshavare behöver ansvara för att lämna och/eller hämta sina barn på skolan, om de ska delta i extra studietid.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska eleverna i årskurs 4 – 9 erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet som eleven tillhör (10 kap. 5a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte ges möjlighet att delta i extra studietid i direkt anslutning till skoldagen, samt att alla elever inte ges möjlighet att delta. Utredningen visar att vid ett av passen är den extra studietiden förlagd 1 timme och 20 minuter efter att elevernas skoldag har slutat. Därtill ges de elever som har skolskjuts till och från skolan inte möjlighet att delta i den extra studietiden som erbjuds, om inte elevernas vårdnadshavare har möjlighet att lämna eller hämta eleverna på skolan. Extra studietid ska bidra till att höja elevers skolresultat och kompensera för deras olika förutsättningar. För att syftet med den extra studietiden ska kunna uppnås behöver skolor organisera, informera om och genomföra den extra studietiden så att eleverna blir motiverade till och ges reell möjlighet att delta.

Studiehandledning på modersmål

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att studiehandledning på somaliska inte ges. Lärare berättar att det finns en elev i årskurs 6 som inte ges studiehandledning på somaliska, trots att lärarna anmält att eleven har behov av studiehandledning. Lärarna beskriver att de anmält elevens behov av studiehandledning redan när eleven gick i årskurs 4, men att eleven inte har getts någon studiehandledning. Lärarna uppger att eleven klarar sig bra i skolan, men skulle troligtvis lyckas bättre med hjälp av studiehandledning på modersmålet. Lärarna säger att de fått besked att det inte finns någon studiehandledare i somaliska och att det inte är någon idé att ansöka. Trots det har lärarna ansökt om studiehandledning för eleven varje år. Att eleven inte getts studiehandledning eftersom det inte finns någon studiehandledare i somaliska bekräftas av både elevhälsan och rektorn. Rektorn beskriver att ansvaret för studiehandledning på modersmål ligger på en annan rektor i kommunen. Den aktuella rektorn uppges ha försökt att rekrytera studiehandledare i somaliska med inte lyckats. I komplettering från huvudmannen bekräftas att rekryteringsförsök har genomförts samt att kontakt med närliggande kommuner har genomförts, utan resultat. Huvudmannen uppger även att studiehandledning under senare år har kunnat ges elever genom samarbete med ett par grannkommuner, dock inte innevarande läsår eftersom den aktuella studiehandledaren inte arbetar kvar.

Rättslig reglering

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att en elev på skolenheten inte ges studiehandledning på somaliska, trots att lärare anmält att ett sådant behov finns och funnits under flera år. Rektor och huvudmannen uppger att rekryteringsförsök har genomförts utan att lyckas. Huvudmannen uppger att tidigare läsår har samarbete med närliggande kommuner skett avseende studiehandledare i somaliska. Den aktuella eleven har dock inte getts någon studiehandledning, trots att lärare anmält att det finns ett behov av studiehandledning sedan flera år.

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Förekomst av kränkande behandling

Eleverna som intervjuats berättar att bråk och kränkande behandling förekommer i stort sett i alla klasser på skolenheten vilket sprider en otrygghet. I flera årskurser kan enskilda elever bli väldigt arga eller frustrerade, vilket kan leda till att hotfulla situationer eller fysiska konflikter uppstår. Eleverna ger flera exempel på händelser

som inträffat så som att elever har bitits, knuffats, kastat stolar på andra elever eller att elever är utåtagerande både mot elever och lärare. Eleverna beskriver att när dessa situationer uppkommer känner de sig otrygga. Det finns även enskilda elever som många elever är rädda för. I en klass uppges att det ofta, nästan varje dag, uppstår "skojbråk" som eskalerar till bråk och slagsmål. Även elevhälsan uppger att enskilda elever med utåtagerande beteende påverkar tryggheten negativt för många elever, både på lektioner och på raster.

Eleverna säger att lärare försöker att hantera de situationer som uppstår men att åtgärderna som vidtas är otillräckliga eftersom konflikter, bråk och kränkningar fortsätter, samt att det ofta är samma elever som startar dem.

Lärarna bekräftar att det förekommer en del kränkande behandling på skolan, exempelvis förekommer det ofta slagsmål och skojbråk samt kränkande uttryck mellan elever. I framför allt en årskurs har det uppstått en del konflikter, vilket har lett till att samtal med vårdnadshavare har förts. Vidare säger lärarna att det finns platser på skolgården där bråk mellan elever är vanligt och där allvarliga konflikter har uppstått. En sådan plats är rampen på skolgården. Enligt lärarna har insatser för att förhindra ytterligare händelser varit att lärarna tagit fram regler för rampen samt att det ofta är en rastvärd där. Även elevhälsan uppger att det finns rastvakter som täcker olika platser på skolgården men vid sjukfrånvaro kan vissa platser sakna vuxennärvaro. Elevhälsan uppger även att elever har uttryckt en önskan om att fler vuxna ska vara ute på rasterna. Lärarna säger också att det har förekommit slagsmål och konflikter mellan elever i en årskurs, vilket påverkat tryggheten för eleverna negativt.

I skolenhetens plan mot kränkande behandling framgår att en elevenkät har genomförts. Av planen framgår att det är vanligt med kränkande kommentarer, utfrysning samt rasistiska och homofobiska kommentarer. 25 procent av eleverna anger att de under det senaste läsåret har blivit kränkta av en annan elev.

Språkbruk

Både elever, lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det är vanligt med svordomar, förolämpningar och kränkande uttryck bland eleverna i alla årskurser och klasser, ord som exempelvis "neger", "jävla bög", "cp", "dum i huvudet", könsord och olika svordomar. Enligt rektorn är det ett återkommande problem på skolan. Elevhälsan säger att språkbruket är en utmaning och att eleverna använder sig av kränkande uttryck på lektioner, i korridorer samt på raster. Rasistiska och homofobiska uttryck sker dagligen. Elever och lärare säger också att orden används i en jargong mellan vänner eller på skoj, utan att eleverna reflekterar över betydelsen, men också medvetet för att provocera eller kränka andra elever. Svordomar används enligt eleverna även frekvent mot lärare och andra vuxna i skolan. Eleverna säger vidare att lärare brukar säga till när eleverna använder fula ord men det ger bara en tillfällig effekt. Det finns också flera elever som struntar i lärarnas tillsägelser.

Lärarna säger att de gör kränkingsanmälningar vid allvarigare händelser, särskilt vid rasistiska uttryck, men de medger att alla verbala kränkningar inte anmäls och dokumenteras. Även elevhälsan uppger att alla kränkande uttryck inte anmäls, samt säger att verbala kränkningar anmäls sällan. De säger vidare att lärarna kan ha svårt att hinna med dokumentationen vid kränkingsanmälningar och att verbala kränkningar ofta hanteras direkt utan att någon anmälan görs.

Anmälan, utredning och åtgärder vid förekomst av kränkande behandling

Av skolenhetens plan mot kränkande behandling framgår att den personal som får vetskap om att en elev kan ha utsatts för kränkande behandling ska rapportera detta till elevens mentor och rektor snarast. Rektorn anmäler vidare till huvudmannen. Elevens mentor är ansvarig för att utreda, dokumentera, besluta om åtgärder samt uppföljning av ärendet, vilket bekräftas av rektorn. Dokumentationen ska ske i skolans digitala system.

Lärarna säger att det finns en rutin för hur ärenden om kränkande behandling ska hanteras med de är osäkra på vad som ska anmälas och vad som inte behöver en formell anmälan. Lärarna beskriver att arbetsgången vid kränkningar är att de agerar och stoppar händelser som inträffar samt har samtal med de inblandade eleverna i samband med händelsen. Därefter gör läraren en bedömning om en kränkingsanmälan ska göras eller inte. De säger vidare att de gör en kränkingsanmälan när elever uppger att de känner sig kränkta eller om en situation bedöms som allvarlig. I en kränkingsanmälan skriver läraren in händelseförloppet, vilka åtgärder som vidtagits och om uppföljning gjorts. Lärarna uppger även att de inte har fått någon stöttning eller instruktion i vad som förväntas av dem i arbetet med att utreda kränkande behandling.

Elevhälsan säger att när lärare gör en anmälan om kränkande behandling har läraren bedömt att eleven är utsatt för kränkande behandling, och ett ärende upprättas därefter av socialpedagogen i skolans digitala system. Lärarna har samtal med inblandade elever samt kontaktar vårdnadshavare och rektorn. I samband med upprättandet av en anmälan i det digitala systemet informeras huvudmannen.

Rektorn uppger att lärare ska göra en kränkingsanmälan om en elev upplever sig kränkt men att det finns en risk att vissa händelser som inträffar inte anmäls, särskilt när mentorerna har många andra arbetsuppgifter. Vissa händelser hanteras enligt rektorn direkt i stunden och dessa anmäls inte, vilket kan bero på att det inte varit allvarligt eller att utsatt elev sagt att hen inte känner sig kränkt. Rektorn uppger att vid allvarigare händelser har lärarna samtal med inblandade elever och med vårdnadshavare, och därefter görs en kränkingsanmälan. Mentorn ansvarar för anmälan och utredningen av kränkningar. I utredningen anger mentorn vad som inträffat och vilka åtgärder som vidtagits. Vanliga åtgärder enligt rektorn är samtal med de inblandade eleverna och att mentorerna har lite extra koll på de aktuella eleverna. Rektorn uppger även att åtgärder som ökad närvaro av rastvärdar för att stötta utsatta elever samt att utsättande elever inte har fått vistas nära den utsatte eleven har vidtagits.

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av tre kränkingsärenden som inträffat under 2024, inklusive utredningen av dessa. Två av ärendena handlar om att elever blivit utsatta för fysiskt våld av elever. Av dokumentationen framgår att de åtgärder som vidtagits i ett av fallen är: samtal med elevernas vårdnadshavare, den utsättande eleven blev avstängd under två dagar samt att skolsköterska och specialpedagog har samtal med den utsatte eleven efter händelsen. I det andra fallet är åtgärden att de vuxna ska hålla extra koll på de inblandade eleverna. Av dokumentationen framgår även att uppföljning av ärendena har genomförts. I det ena fallet har den kränkande behandlingen upphört. I det andra fallet visar uppföljningen att den utsatte eleven fortsatt känner sig utsatt samt att ytterligare en händelse har inträffat där eleven utsatts för våld, av samma elev. Av dokumentationen framgår att åtgärden som ska vidtas är att personal fortsatt ska hålla ett extra öga för att liknande händelser inte ska inträffa igen. Inte i något av ärendena framgår att rektorn eller huvudmannen har gjort någon bedömning eller analys av händelserna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling. En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (1 kap. 5 §, 5 kap. 6 §, 6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med kränkande behandling. Skolinspektionen kan konstatera att det är vanligt förekommande med händelser som utgör kränkande behandling, exempelvis bråk och slagsmål eller att elever knuffas eller kastar saker. Det är även vanligt med verbala kränkningar mellan elever. Lärare försöker att hantera de situationer som inträffar men enligt eleverna är de åtgärder som vidtas otillräckliga eftersom konflikterna och bråken fortsätter. Utredningen visar att alla de händelser som inträffar och som kan innebära att elever utsatts för kränkande behandling inte anmäls. Lärare agerar och samtalar med inblandade elever vid uppkomna händelser men om elever inte uttrycker att de känner sig kränkta, görs inte alltid en anmälan till rektorn och till huvudmannen. Detta innebär att varken rektorn eller huvudmannen får kännedom om de händelser som inträffar på skolenheten, samt att händelserna inte heller utreds och att åtgärder inte vidtas. Detta är en brist.

Därtill framgår att de händelser som anmäls inte alltid utreds, utan att utredningen stannar vid att samtal förts i anslutning till de aktuella händelserna. När

anmälningar om kränkande behandling inte utreds i tillräcklig omfattning har inte heller åtgärder vidtagits och vid behov intensifierats för att förhindra nya kränkningar. En utredning ska allsidigt belysa händelsen och omfatta samtliga elever som involverats. Den bör innehålla en analys av orsakerna till det inträffade och leda till en objektiv bedömning om den utsatte eleven har utsatts för kränkande behandling eller inte. Om eleven har utsatts för en kränkning ska adekvata åtgärder vidtas för att den kränkande behandlingen ska upphöra. Arbetet med att anmäla, utreda och vidta adekvata åtgärder för att förhindra kränkande behandling vid skolenheten brister därmed.

Utreda elevers ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer framgår att studieron varierar mellan olika klasser och ämnen samt att enskilda elever ofta stör undervisningen. Elever, lärare, elevhälsan och rektorn beskriver att studieron brister i flera klasser och att undervisningen ofta störs av att elever exempelvis pratar, skriker eller går runt på lektionerna. Elever i en klass beskriver ett stort antal elever som kastar pennor och sudd samt springer omkring i klassrummet under lektionerna. Elever, lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det är enskilda elever som stör ordningen på lektioner och som påverkar studieron negativt. Framför allt brister studieron i ett par ämnen. Elever och rektorn säger att enskilda elever saknar respekt för vissa lärare och lyssnar inte på lärares tillsägelser, vilket påverkar undervisningen och studieron negativt för många elever.

Rektorn uppger att elever med ordningsstörande beteende är en återkommande utmaning på skolan och att det är många elever som har svårigheter och som inte följer ordningsreglerna. Rektorn beskriver exempelvis att eleverna är föremål för stödinsatser via elevhälsan och att samtal med vårdnadshavare förs men att inga utredningar om ordningsstörande beteende har gjorts. Elevhälsan bekräftar att inga utredningar om elevers ordningsstörande beteende har genomförts och representanterna säger också att det inte finns någon rutin för när eller hur en sådan utredning ska genomföras.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare (5 kap. 9-10 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att utreda elevers ordningsstörande beteende. Utredningen visar att i flera klasser är det vanligt att studieron på lektioner brister pga. elevers ordningsstörande beteende. Studieron brister ofta genom att elever pratar, skriker, kastar saker eller rör sig runt i klassrummen. Utredningen visar även att det inte gjorts några utredningar om

ordningsstörande beteende, trots att elever återkommande stört ordningen och uppträtt olämpligt under lektioner. Detta är en brist. Att elevers ordningsstörande beteende inte utreds innebär även att adekvata åtgärder för att få elever att ändra sitt beteende inte vidtas, samt att det ordningsstörande betandet fortsätter. En utredning om ordningsstörande beteende syftar till att få eleven att ändra sitt beteende. De åtgärder som skolenheten genomför kan exempelvis handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd som eleven är i behov av.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Orust kommuns verksamhet vid Henåns skola 4 - 6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning i svenska som andraspråk, extra studietid, studiehandledning på modersmålet, arbetet mot kränkande behandling samt att utreda elevers ordningsstörande beteende. Det finns därför skäl att förelägga Orust kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Anställning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentation inför tillsynen samt i intervju med rektorn framgår att två lärare som arbetar på skolenheten saknar lärarlegitimation. Båda är visstidsanställda enligt rektorn.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation får anställas utan tidsbegränsning som lärare, om inte någon undantagssituation föreligger. Olegitimerade lärare får endast anställas för viss tid i enlighet med de krav som framgår av författningarna (2 kap. 19 – 21 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetet med elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan samt rektorn framkommer att vårdnadshavare får information om elever utan giltigt skäl uteblir från undervisningen. Lärare registrerar elevernas närvaro/frånvaro på samtliga lektioner och om en elev är frånvarande, utan att vara frånvarooanmäld, skickas en notis till elevens vårdnadshavare via skolans digitala lärplattform. Om en elev är frånvarande från dagens första lektion, utan att en frånvarooanmälan gjorts, ringer en administratör från skolan upp elevens vårdnadshavare för att informera om och stämma av frånvaron.

Av dokumentation och intervjuer framgår att många elever har hög frånvaro, att frånvaroutredningar genomförs och åtgärder för att förbättra närvaron vidtas. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att det finns en tydlig rutin för arbetet och hanteringen av elevers frånvaro. Elevernas frånvaro följs upp kontinuerligt och när en elevs frånvaro når 10 procent tar lärare kontakt med elevens vårdnadshavare för att diskutera orsakerna till frånvaron samt vilka åtgärder som behöver vidtas. Elevhälsan och rektorn informeras och om lärare känner oro för elevens situation kan elevhälsan involveras. Om frånvaron når 15 procent kopplas elevhälsan in och möte genomförs tillsammans med elev och vårdnadshavare, och åtgärder vidtas. Vid behov görs en skolsocial utredning eller en utredning om behov av särskilt stöd. Lärare, elevhälsan och rektorn ger flera exempel på åtgärder som kan vidtas såsom regelbundna möten med vårdnadshavare, undervisning i mindre grupp eller anpassad studiegång och samarbete med socialtjänsten eller vården.

Av intervju med lärare och rektorn samt av den rutin som beskriver skolans frånvaroarbeta framgår att rektorn informerar huvudmannen när elevers frånvaro, utan rimlig förklaring såsom sjukdom, uppnår 20 procent.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en om elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds, om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19a §).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete med trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation samt i intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det genomförs årliga trygghetsenkäter med samtliga årskurser. Därefter genomförs fördjupande intervjuer med elever i utvalda årskurser, innevarande läsår med sex elever från årskurs 4. Resultatet från dessa ingår som underlag vid utvärderingen av skolans plan mot kränkande behandling. Platser som framkommit som otrygga är enligt lärare och rektorn exempelvis omklädningsrummen. Insatser har vidtagits såsom mobilförbud samt att en vuxen finns närvarande i omklädningsrummen.

Av resultaten av trygghetsenkäterna har även framkommit att eleverna upplever att området vid rampen på skolgården är en otrygg plats och där har åtgärder vidtagits genom att vuxennärvaron utökats. Det grova språkbruket är ännu ett område som eleverna upplever gör dem otrygga. Lärare och elevhälsan berättar att språkbruket är ett prioriterat område i PALS-arbetet på skolenheten. Insatser som har genomförts är exempelvis klassdiskussioner om språkbruk samt information till klasserna om olika funktionsvariationer. Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det finns behov av ytterligare arbete med elevernas språkbruk, vilket kommer att fortsätta.

Av inkommen information inför tillsynen framgår att arbetet med skolmodellen PALS har pågått sedan vårterminen 2023. PALS är en omfattande modell i syfte att främja elevernas studiero och trivsel samt ökad måluppfyllelse. Rektorn berättar att förebyggande insatser som vidtas för att det ska vara studiero är att elever har möjlighet att få undervisning i mindre sammanhang, tydlig undervisningsstruktur samt olika anpassningar. Detta bekräftas även av lärare som säger att insatserna har lett till ökad studiero i vissa klasser. Elevhälsan säger att studieron även påverkas av otydligt ledarskap och att vissa lärare har större utmaningar att upprätthålla studieron, samt att representanter för elevhälsan har gett stöd och handledning till vissa lärare.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Claes Börjesson

Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

X Madeleine Olofsson

Föredragande
Signerat av: Madeleine Olofsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Mikaeil Yousefi medverkat.